

אריה מלכין מספר

אריה היה מתנדב מח"ל-עליה ב' מארה"ב באוניית המעפילים "יאשיהו וודג'ווד". עלה עם האוניה ארצה ב-1946. אריה פעיל בצוות הפיתוח של אתר הפלי"ם וההעפלה www.palyam.org ותורם לו רבות כמתרגם חומר מעברית לאנגלית. הוא גם מרבה להעביר את סיפור ההעפלה לקבוצות נוער מחו"ל.

נולדתי ב-1921 בניו-יורק, ארה"ב. הצטרפתי לשומר הצעיר בגיל 11 ומאד נמשכתי לרעיון הקיבוץ ועליה ארצה. ביוני 1942 גויסתי לצבא ארה"ב ובאוקטובר 1943 נשלחתי לחזית אירופה, במסגרת המחנה הראשון לאנגליה. ב-11 ביוני 1944 עברתי לנורמנדיה ועשיתי את כל הדרך משם דרך פאריס, הגבול הבלגי, ליאג', וורווארס, אאכן, בון ועד קאסל, שם הייתי בזמן כניעת הצבא הגרמני. חזרתי באוקטובר 1945 לארה"ב, השתחררתי מהצבא והתחלתי לתכנן את עלייתי ארצה.



תוך כדי לימוד האפשרויות השונות, הגיעה שליחת השומר הצעיר לבית המשותף של בוגרי התנועה בברונקס, ניו יורק. היא סיפרה שארגון ההגנה מחפש מתנדבים מהתנועות החלוציות, לשמש כמלחים על שתי אניות שנרכשו בקנדה ומוכנות להפלגה בניו יורק. מהקבוצה שלנו התנדבו למשימה מנחם פרץ (מוסקוביץ) ז"ל, זאב ראוף ז"ל, דב זליגמן (סמילנסקי) ז"ל, מרדכי ברקן (בלוקמן) יב"א ואני. כולנו חברי קיבוץ עליה ד' של תנועת השומר הצעיר בארה"ב. כמו כן התנדבו חברים מקיבוץ ג' האמריקאי המתגוררים היום בקיבוץ חצור, חברים מקיבוץ ה' האמריקאי המתגוררים בקיבוץ סאסא וחברים מתנועת "הבונים", שחלקם התגוררו אחר כך בקיבוצים מעין ברוך וכפר בלום.

עד להפלגה עבדנו כולנו בשתי האניות לפי הצורך. רק ביום ההפלגה חולקנו לשני צוותים. בלוקי, זאב, דב ואני עברנו ל-Beauharnois (ששמה הוסב ל"יאשיהו וודג'ווד"), ומנחם וחברי קיבוץ ג' עברו לאנייה Norsyd (ששמה הוסב ל"הגנה"). חברי "הבונים" חולקו גם הם לשתי האניות. נפרדנו ועלינו לסיפונים וב-2 באפריל 1946 החלה האודיסיאה שלנו. יצאנו לדרך והיינו הצוות הראשון מזה 2000 שנה שהיה 100% יהודי. חולקנו למשמרות ולעמדות: דב ובלוקי קבלו את המשמרת מ-8 עד 12, זאב ואני את המשמרת מ-12 עד 4 ושני חברי הבונים עבדו מ-4 עד 8. כך גם חולקו משמרות בחדר המכונות. חבר קיבוץ ג' היה הטבח. היינו צוות של כ-16 איש ועוד כמה קצינים. רב החובל והקצין הראשון היו מלחים יהודים ותיקים, בעלי ניסיון רב בצי הסוחר והיו גם חברים בנפש. קצין המכונות היה אמריקאי ממוצא רוסי בשם קולומייצב והיה גם ישראלי צעיר, שהיה קצין הקשר האלחוטי. רב החובל והקצין הראשון הצטרפו לנסיעה, כי הם היו אנרכיסטים ומאחר ומשימתנו הייתה לסדר את הבריטים - הם היו בעד. קולומייצב הצטרף, כי זה היה המקצוע שלו וכי רצה כסף ו-וודקה. קצין האלחוט היה לדעתי חבר ארגון ההגנה, שכמעט ולא ראינו אותו ולא שמענו ממנו במהלך ההפלגה. כיוון שהתנדבנו, לא קבלנו שכר.

לא היה לנו מזל עם מנועי האנייה או עם אביזריה השונים, ומשהו תמיד היה מתקלקל בחדר המכונות. פעם צפנו בים יום שלם, כשקולומייצב השיכור הזיע בתיקון המנוע (הוא עבד יותר טוב כשהיה שיכור מאשר כשהיה פיכח!). סוף סוף, שבועיים אחרי שהפלגנו מניו יורק, הגענו ל-Ponta Delgada, הנמל הראשי של האיים האזוריים. בילינו כמה שבועות באי, כשצוות המכונאים ניסה לתקן כל מה שדרוש בצורה קצת יותר יסודית. אנחנו, המלחים, כמובן גירדנו חלודה וצבענו. שמחנו כשהפלגנו שוב לים הפתוח, אך לא עזבנו בידיים ריקות. מצאנו באי יהודי ליטאי אחד, שהצליח להימלט מידי הנאצים לפינה נידחת זו. הוא התחנן שניקח אותו איתנו והתנדב לעשות כל עבודה. עשינו עסק.

כנכנסו לגיברלטר לתדלוק. האוניה שלנו הייתה רשומה בפנמה, והנפנו דגל פנמה. לקברניט שלנו היה איזה סיפור מוכן מראש על מטרת ההפלגה שלנו במקרה הצורך, אולם הכול הלך חלק ולא שאלו שאלות. יצאנו את הנמל ופנינו לגנואה באיטליה והנורסיד המשיכה למרסיי בצרפת. אחרי שנכנסנו לשני נמלים, פונטה דלגדה וגיברלטר, חלוקת התפקידים בעת הכניסה/יציאה מהנמלים התייצבה. בחלקי נפל להיות ההגאי בכל פעם שנכנסנו או יצאנו מנמל, לפי פקודת רב החובל או נווט הנמל. דב, זאב ובלוקי טפלו בחבלים. הפלגנו שבוע ימים כדי להגיע מגיברלטר לגנואה.

קבלנו חופש למספר שעות והלכנו העירה. נהנינו מקרקע יציבה מתחת רגלינו. לפתע ראינו במורד הרחוב תהלוכה מתקרבת. הצועדים הניפו דגלי כחול לבן ושרו שירי לכת בעברית. אלה היו צעירים ניצולי שואה, שפעילי ההגנה אספו במזרח אירופה. הם צעדו עד לבית גדול שההגנה רכשה ושם שהו עד יום עלייתם באחת

האניות שלנו. ניגשנו לקבוצה ושוחחנו עם הצעירים. כמוסכם, סיפרנו שאנחנו מלחים אמריקנים ולא ידענו שום דבר על פלסטינה. בילינו אתם קצת ואז איחלנו להם הצלחה וחזרנו לאנייה.

למחרת בבוקר יצאנו מהנמל הסואן לנמל קטן צפונית לגנואה, סבונה (Savona). בסבונה הכינו את האנייה להסעת נוסעים וכשהעבודה נגמרה הפלגנו לרציף קטן כמה ק"מ צפונה משם. היה קשה מאד להתקרב לרציף והתחלנו להעלות את הנוסעים קצת לפנות בוקר. בבוקר הופיעו שוטרים שרצו להחרים את האנייה, אך שכנענו אותם לתת ליתר הנוסעים לעלות. השוטרים הסכימו וכולם עלו. ברגע שהאחרון עלה - ניתקנו חבלים. הגלים הרחיקו אותנו מהחוף, הפעלנו מנועים וברחנו. השוטרים עמדו על החוף וצרחו ברוגז ובחוסר אונים. הפלגנו דרומה לאורך החוף האיטלקי וחצינו את מעבר מסינה, בין איטליה וסיציליה.

הצפיפות באנייה הייתה אימה ותנאי החיים היו קשים ביותר. האוויר בבטן האנייה ממש הסריח. מים היו בצמצום והאוכל והתנאים הסניטריים היו גרועים. יהודים אלו שידעו רק סבל במשך שנים באירופה היו צריכים להמשיך לסבול עוד קצת עד שיגיעו ליעדם. לנו, המלחים, לא היה מקום בבטן האנייה. פרשנו את השמיכות שלנו על גשר הפיקוד וישנו על הרצפה תחת כיפת השמיים. בין הנוסעים הייתה קבוצה קטנה של פריטזנים יהודים, שלחמו נגד הגרמנים ביערות רוסייה. אלה שמרו על המוראל של האחרים. הם עשו כל עבודה, חילקו מים ואוכל, ניקו את כלי האוכל והבישול ומעל לכל - שרו והתלוצצו ושמרו על מצב רוח עליז, על אף הקשיים.

כשהתקרבו לחופי ארץ ישראל לא נראה עדיין שום סימן לאנגלים, אך באותו ערב חג מעלינו מטוס שחזר לכיוון החוף. הנחנו שהראדאר גילה אותנו והמטוס אישר את המציאה. ואכן, בבוקר המחרת מצאנו את עצמנו מוקפים בשלוש (!) משחתות בריטיות. לא היה לנו נשק וקבלנו פקודה ממטה ההגנה לא להתנגד לאנגלים, כי באותה עת העולים החדשים נכלאו עם הגיעם ארצה במחנה עתלית מדרום לחיפה. משחתת אחת נקשרה אלינו והנחתים האנגלים התכוננו להשתלט על האנייה שלנו. בינתיים אנשי הפלי"ם נכנסו לתוך המון העולים וכך עשינו גם אנחנו, כל אנשי הצוות. מישהו עלה לתורן והחליף את דגל פנמה בדגל כחול-לבן. באותו רגע פרצה שירת "התקווה" מפי כל העולים בבת אחת, השירה הייתה מחשמלת. הרגשת התקווה למולדת הייתה מוחשית. כולנו, כולל אותי, היינו נסערים וחשנו הרגשת התעלות. לא אשכח רגעים אלה לעולם.

הנחתים הבריטים המתינו לסיום השירה ועלו לסיפון בדממה רועמת. האנייה נקשרה לרציף והורידו אותנו ישר לאוטובוסים שהמתינו שם. ב- 27 ביוני, 1946 דרכו רגלינו על אדמת ארץ-ישראל. הבאנו ארצה כ-1,300 מעפילים, שבמשך מספר חדשים כל מה שהם הכירו בארץ, היה מחנה המעצר בעתלית. האנגלים חילקו אותנו לקבוצות של 25 איש, נתנו לכל אחד "מסטינג" והכניסו כל קבוצה לאוהל. זו הייתה חוויה חדשה, החיים במחנה מעצר.

שמנו לב שאף אחד מהפלי"מניקים לא הגיע למחנה. אי שם בדרך בין האנייה והאוטובוסים הם פשוט נעלמו. ההגנה עשתה גם סידורים להוציא את כל אנשי הצוות מהמחנה. יומיים אחרי שהגענו הם הוציאו את רב החובל והקצין הראשון. כל יומיים הגיעה מכונית מסוג טרנזיט עם לחם. כמה מאנשי הצוות נקראו לעזור בפריקה ושכחו לצאת ממנה. ששה עשר יום אחרי שהגענו לעתלית הגיע תורנו לפרוק לחם וארבעתנו יצאנו לחופשי ביחד. אותו לילה, לנו במלון "כרמליה" ולמחרת בבוקר היינו בדרכנו אל משמר העמק, הקבוץ בו התקבצו כל החברים של "קאד" (קבוץ אמריקאי ד') שכבר הספיקו להגיע ארצה.

מאז אני גר בקבוץ עין דור, יחד עם רוב האמריקאים שעלו באותה תקופה, כולל ארבעת החברים שהזכרתי בתחילה. דב זליגמן ז"ל נפל בינואר 1948 כשעבד על טרקטור על אדמת הקבוץ ונורה מהמארב על ידי ערבים. זאב ומנחם נפטרו בשיבה טובה לא מזמן, בהשאירם נשים, ילדים ונכדים בקבוץ. בארץ עבדתי שנים רבות בחקלאות ובמיוחד בענף הכותנה, כמגדל, מנהל מנפטה ונציג המגדלים במועצת הכותנה. בגיל 70 פרשתי מהשדה ומאז אני עוסק בעבודה במחשב ובהדפסות שונות עבור הקבוץ והמפעל שלו, כל זמן שאהיה מסוגל לכך. לאחרונה הצטרפתי לצוות מפעילי אתר הפלי"ם ועליה ב', כמתרגם החומר לגרסה האנגלית.



סיפור קטנטן מתקופת הפלישה לנורמנדיה ב-1944

זה התחיל בחודש יולי 1944 כשהיחידה שלי חנתה בשדה בקצה הכפר הקטן Manou שבגבול נורמנדיה, כיוון פאריס. איזור זה נקרא Le Perche. המחנה הראשון האמריקני הספיק לפרוץ מראש הגשר בחוף Omaha והתקדם בכל הכיוונים. פה ושם נשאר מאחור כיסי התנגדות קטנים של גרמנים, שבהמשך נכנעו. התמקמנו בשדה, סדרנו בזריזות את המשאיות שלנו והתחלנו לעבוד. תפקידנו היה לתקן צמיגים ולהעבירם בחזרה ליחידות של האוגדה הממוכנת של המחנה הראשון. במהלך העבודה הופיעו כמה מילדי הכפר הסמוך לראות מה אנחנו עושים. כיוון שכבר יכולתי לדבר קצת צרפתית, שאלתי את הילדים החמודים לשמם והם, שני אחים ואחות בני 8-11, אמרו לי את שמותיהם: Daniel, Michel, Mireille Goulet. נתתי להם קצת שוקולד וממתקים אחרים וגם צילמתי אותם, כי הם היו באמת חמודים. היינו באותו מקום יותר מחודש, עד שהמחנה הראשון הגיע לגבול בלגיה ונעצר בהמתנה לכוחות סיוע. בראשית ספטמבר עזבנו את הכפר ונסענו דרך פאריס עד Hirson בגבול בלגיה. שם נשארנו זמן קצר מאד ושוב התקדמנו לכפר קטן אחר בקרבת Liege בבלגיה, באזור הדובר צרפתית.



בהמתנה בדרום אנגליה לקראת המעבר לחופי הפלישה
בנורמנדיה, 1944

בשנת 1989 עברתי על צילומים ישנים וראיתי את הצילום הקטן של שלושת הילדים הצרפתים והחלטתי לשלוח אותו אליהם. כיוון שכתובת מדויקת לא הייתה לי, שלחתי אותו לראש הכפר בו גרו. כפי שציפיתי הוא הכיר את הילדים האלה, שכבר גדלו כמובן ואת משפחתם ומסר להם את הצילום. היא (התברר שראש הכפר הייתה אישה) גם אמרה לי שהם שמחו לקבל את הצילום ובוודאי יתקשרו אלי ישירות. הם באמת עשו כך כמה ימים מאוחר יותר ואף שלחו לי צילום מעודכן של כל המשפחה, עם נשותיהם. מאז יש בינינו קשר מכתבים וברכות לחג או לשנה החדשה, וכדומה. בדרך כלל לא הבנים התקשרו אלא נשותיהם.

לא מזמן, לקראת ביקור של אשתי ושלי באנגליה, הציע בעלה של בתי שאבקר בנורמנדי עם שני בניו, בשנות העשרים לחייהם. שמחתי לרעיון (מה גם שהוא הציע לממן את הנסיעה), והתקשרתי למשרד התיירות בנורמנדיה, לברר אם יש איזה הקלות עבור חיילים ותיקים שהיו בפלישה, וכן שלחתי את קורות השירות שלי. נאמר לי שאוכל לקבל מדליית זיכרון של נורמנדיה לרגל חגיגת 65 שנה לפלישה, באיזו עיירה שארצה. בחרתי בעיירה La Loupe השוכנת סמוך לעיירה Manou, כי אח אחד מהשלושה ואחותו גרים שם עכשיו. יש לציין כי

למרבה הצער, אח אחד נפטר לפני מספר שנים וגם ראש הכפר, שיצרה את הקשר הראשון, נפטרה כמה חודשים לפני ביקורנו. הגברת החמודה במשרד התיירות פעלה לביצוע הביקור וקבענו תאריך.

ב-4 בספטמבר 2009 הופעתי בעיירה La Loupe עם נכדי, ניר ורון והתקבלנו על ידי האח הבוגר שהיה בן 11 כשפגשתי אותו לראשונה, והוא היום בן 76. התחבקנו והתנשקנו כידידי נפש שלא ראו אחד את השני זמן רב. זאת הייתה פגישה ממש מרגשת, שלא ארכה יותר מדי זמן, כי אשתו ובתו עמדו בתור והתנשקו אתי ועם הנכדים, וגם עם האחיות הקטנה ואלמנת האח השני ועם החברים שלהם שבאו לפגישה החגיגית הזו. הזמננו לתוך הבית הקטן והנחמד שלהם ותוך זמן קצר היינו ישובים סביב שולחן ארוך מלא כול טוב. קודם כל ברך בעל הבית ואשתו על שהגענו למעמד הזה. עניתי (על טהרת השפה הצרפתית), בצייני שאני בסך הכול עשיתי ג'יסטה של מה בכך, שרוב האנשים לא היו נותנים לה מחשבה שנייה, אבל הם החזירו לי ולנכדי אלף מונים בקבלת הפנים החמה והלבבית שלהם. שוב זכיתי לנשיקות מכולם והיו קצת דמעות והרבה התרגשות.

בגמר הארוחה ולאחר מנוחה קצרה, יצאנו במכוניות לשדה ו-Daniel הראה איפה אנחנו היינו, היכן עמד הבית הישן של הוריו ובית הספר, ואז חזרנו בזמן לטקס בעיירה. שם חיכו לנו כ-50 איש ואישה, חברים של דניאל ונכבדי העיירה וכמה שהיו בתנועת ההתנגדות הצרפתית. באו ובריכו אותי והצטלמו אתי והתנשקו. ראש העיר קרא לכולם לסדר ונשא נאום קצר ונחמד, וגם ענד לי את מדליית הזיכרון. הייתי חייב לענות וציניתי שהפגישה שלנו הייתה בין לבבות ושהזמן שעבר בין הפגישות נעלם כלא היה. הודיתי לראש העיר ולכל הנוכחים על הכבוד שעשו לי אישית, וגם כסמל ליחסים הטובים השוררים בין צרפת וארצות הברית עד עצם היום הזה. שוב היה סיבוב של ברכות ונשיקות ויין עם כריכי קוויאר ועוד. בסיכום, חוויה מרגשת שגם אני וגם רון וניר לא נשכח.

Mercredi 9 septembre 2009 46

Manou / Il était dans le Perche pendant la seconde guerre mondiale

Le militaire américain de retour 65 ans après

VENDREDI en fin d'après-midi, une réunion a été organisée par la commune en l'honneur de Léon Malkin. Ancien combattant de l'armée américaine. L'ancien militaire était accompagné de sa famille et d'amis de la commune de Manou, notamment de Daniel Goulet et de Guy Dréano.

Visiblement ému, Léon Malkin, a reçu des mains du maire de La Loupe, Eric Gérard, en présence des représentants des associations d'anciens combattants, les barrettes de la commémoration de la libération. Tous les présents ont ensuite été invités à lever le verre en reconnaissance à Léon Malkin.

Qui est Léon Malkin ? Léon Malkin, était un soldat de l'armée Américaine dans une unité de soutien des divisions mécanisées. D'une ampleur sans équivalent, cette division était chargée d'approvisionner les divisions mécanisées en combustible, munitions, nourriture, pièces détachées et pneus pour les jeeps et les camions des divisions qu'ils devançaient ou suivaient.

Après la percée de Saint-Lo, ils sont arrivés à Manou et s'y sont installés. Il a connu



■ Le maire Eric Gérard, épingle la barrette de la libération sur la poitrine de Léon Malkin.

des enfants de 11 ans, Daniel, Michelle et Mireille Goulet.

Il a pris des photos et sont devenus amis... En 1989, Léon

Malkin a fait des recherches et a retrouvé ses amis d'antan.

Pas tout à fait dans la mesure où Michel est maintenant décédé et ils ont entretenu

de nouvelles relations. À l'époque, Léon Malkin avait 23 ans à l'époque, il en a 88 actuellement et semble en pleine forme.



אריה ואשתו ורדה במפגש עם בני נוער מתנועת הבונים-אוסטרליה, עין-דור, מרץ 2012
זה שנים רבות שאריה מעביר לבני נוער את סיפור ההעפלה